

PIJADA.

□ Amolyan kis tótlány volt Pijada. Szép, barna lány. Kissé sápadt arcoeskája kedvesen ékelődött hajának csodás feketeségébe, melyet bolondos kedveséggel ringatott finommetszésű válla, amint szeszélyes-gyermekesen sürgött-forgott abban a kicsi vendéglőben, mely ott állott az útszélén jobbról a nagy országút kanyarulatától.

□ A nap tüzesen égette a kövezetet, melynek hepehupás gödrei nem kis bosszúságot okoztak a kényelmes utakhoz szokott Ginard hadnagynak, ki fáradtan a délutáni gyakorlattól s elcsigázva a nagy hőségűtől céltalanul bandukolt az ismeretlen utcáson.

□ „Borzasztó ez a falu!“ mondta indulatosan s verejtékező homlokáról letörölte a forróságot. Csak aztán az embert ilyen hőségben ne rendelék soha hadgyakorlatra, mikor még az árnyékban heverésző kutyának is földig lóg a nyelve! — Elátkozta magát, mikor a katonai pályát választotta. Sohasem volt kedve hozzá, de szülei akarták s ő katona lett.

□ Már kiért a falu végére, hol árnyas fák kínálták hűsítő védelmüket a fáradt idegennek, mikor az útmenti kis egyemeletes ház kapujában megpillantotta Pijadát, a kis tótlánykát, aki ijedten kapta vissza szépséges babafejcskáját, amikor látta, hogy Ginard hadnagy feléje irányította lépteit. Ginard hadnagy is nagyon megörült a kedves jelenségnek, mert vele gondolta elüzni unalmas délutánjait s még jobban megörült, amikor a kerthez tartozó lakon a falusi vendéglő címfeliratát észrevette.

□ „Pompás! Hamarabb és könnyebben megy legálább az ismerkedés“, gondolta és egyenesen a lányka felé tartott, ki éppen az imént a kertben szakasztott virágokat akarta csokorba összeilleszteni. Arcát rózsás pír futotta át, mikor a délceg katonát oly hirtelen magaelőtt teremni látta. Ijedtében virágai is mind a földre szóródtak, amiket azután Ginard hadnagy sietett felszedeztetni s a hadnagynak ilymódon alkalma nyílt a lánykával beszédbe elegyedni.

□ „Kinek szedte ezeket a szép rózsákat?“ kérdezte szelíden, csakhogy mondjon valamit.

□ „Édes anyámnak akartam éppen felvinni, aki fönnt az emeleten betegesen fekszik s mindennap friss virágokat szoktam felvinni; azt mondja, hogy úgy szereti azoknak illatát; mert nem jöhet le a kertbe . . . Elfogad egyet, adok belőle“, kérdezte gyermekes köz-

vetlenséggel s már át is nyújtotta a kis virágot Ginard hadnagynak.

□ Azután megindult a beszéd. A katonatiszt nagyon kedvesnek találta Pijadát, akiből az igaz, őszinte egyszerűség beszélt, ajkain a naivság, az ártatlanság édes tisztasága szólt. Ginard szívét is eddig szokatlan érzés lobbantotta meg.

□ Az első találkozás után Ginard hadnagy napos vendége lett a kis vendéglői kerthelyiségnek. Ellátogatott oda naponkint, hogy elfogyasszon egy-két korsó jó barnasör, no meg a kis Pijada kedvéért is, hogy elszórakozzék a kedves gyermek társaságában, aki mindennap szívszorogva várta Ginard hadnagyot.

□ Pijada boldognak érezte magát, ha vele beszélgethetett. Ő maga sem tudta, miért, de a szokott időben mindennap dobogó szívvel állt ki a kertajtóba. S Ginard pontosan eljött minden délután. Pijada azonban félénk lett és tartózkodó, amit könnyen megmagyarázott magának Ginard hadnagy. Az ilyen lánykák, mikor még nem ismerik az embert, beszélnek, csacsognak az idegennel, csak mikor észreveszik, hogy ez az idegen valaki több másoknál, kezdenek szótlanok és szégyenlősek lenni. Így volt a kis Pijada is. Az első napon elmondta egész élete történetét s most szólni is félt.

□ „És sokan keresik fel ezt a kis vendéglőt?“ kérdezte Ginard hadnagy, csakhogy szóra bírja valahogyan.

□ „Oh, nagyon sokan keresnek fel így nyár közepén, kivált ünnepnapon. Tele van ilyenkor az egész kert. Az idegenek is mind idejönnek. Ugyebár ön is csak addig lesz itt, míg a gyakorlatok tartanak?“ kérdezte a kis Pijada Ginard hadnagyot, aki nagyon is észrevette a leánykának vonzalmát és észrevette aggodó félelmét, mert igen remegve és különösen mondta, hogy csak addig marad, míg a gyakorlatok befejeződnek? . . .

□ És Ginard hadnagnál is, aki eleinte csak szórakozást vélt találni a lánykával való találkozásokban, a sűrű együttlét egészen mást eredményezett, amire ő sem mert volna gondolni. Szívét valami jóleső melegség töltötte be s úgy érezte, mintha bársonyos kéz simitaná végig a lelkét is s Pijadának esdő nézése, mintha a boldogságot tőle könyörögte volna, meleg, rokonszenves volt s Ginard hadnagy is kény-

telen volt bevallani önmagának, hogy ez a kis gyereklányka egészen meghódította a szívet s gondolatait a maga számára foglalta le.

□ „Édesanya talán nemsokára jobban lesz s akkor felmegyünk hozzá mind a ketten. Ugye?“ Kérdezte nagy örömmel a kis Pijada. És megmutatom magát is neki? Jó lesz? Édesanyjának is fog nagyon tetszeni és szeretni fogja . . . S majd ha újra visszajön . . . Addig én is nagylány leszek . . . Ugye, megígéri, hogy visszajön? . . .

□ S míg lenn az illatozó kert ölében a kis Pijada boldogságról álmodozott s gyermekes lelke egy tündérországot vitt gondolataiba s a két ifju szívében új élet kezdett ébredezni, fönn a félemeletes kis szobában egy beteges anya várta a megváltó halált, az új életet.

□ A kis Pijada nem is sejtette a valót. Édesanyja eltitkolta előtte, pedig már érezte a halál közellétét, de nem akarta szomorítani előre azt a kis gyermeket, lesz része úgy is még elég a szenvedésből, amikor árván marad egészen.

□ A kis Pijada megszokott szeretettel ápolta szegény édesanyját. Nem volt egy titka sem, mit el nem mondott volna a szenvedő betegnek. Ginard hadnaggyal kötött ismeretségét is azonnal közölte, mikor a beteg ágya mellett a vendégekről csevegett édesanyjának; de annál nagyobb volt a szegény asszony szörnyűlködése, mikor Pijada egy napon avval állított be, hogy Ginard hadnagy megkérte a kezét.

□ Pedig Ginard hadnagyot komoly szándék vezette, amikor arra gondolt, hogy a kis Pijadát feleségül veszi s otthagyja a katonaságot. Nemsokára búcsút volt mondandó a kis tót falunak, ahol annyi boldogság termett az ő számára a kis Pijada személyében. Vége volt a gyakorlatoknak és vissza kellett mennie állomására. Egy reménnyel akart távozni s megkérte a kis Pijadának a kezét, s arra kérte a leánykát, adja elő édes anyjának is kérelmét s majd ha nemsokára visszajön érte, szívet a magáénak mondhassa örökre.

□ „Ej, ej, gyermekem, nem gondoltalak mégsem ilyen oktalannak!“ — mondta édes anyja, mikor elő állott a kis Pijada hirtelen jött furcsa kérelmével. Még egészen gyerek vagy te! És tudsz hinni egy katonának? Na, mondhatom, szépen el tudta csavarni a fejedet az a jött-ment katona! Semmi! Meg is tiltom, hogy még egyszer beszélj vele! . . .

□ „De anyám, én ismerem őt! Ő nem olyan, mint a többi katona! Ha látnád volna . . . ha hallanád a szavát . . .“

□ „Elég, elég, később már hasztalan lenne a bánkódás. Ő most elmegy, elfelejt téged, még azt is, hogy itt volt valamikor és neked is el kell feledned őt. Nem engedem . . . Ezt akarom! Vagy szomorúságot akarsz okozni beteg édes anyádnak?“

□ „Jól van édes anyám! Nem akarok ellenkezni,

nem szomorítlak,“ — mondá szomorúan Pijada és csöndesen kiment a szobából.

□ Odakinn elgondolkozott. Lehet, hogy igazat mondott édes anyja, hiszen csak az ő javát akarja minden bizonnyal. De azért nem tudott oly hirtelen lemondani Ginard hadnaggyról mégsem. Lement a kertbe, oda, arra a helyre, ahol annyi boldog órát töltöttek együtt és sírt, sírt keservesen . . . Amilyen boldog volt, amilyen boldognak hitte magát tervezésében a kis Pijada, olyan elhagyottnak, boldogtalannak érezte most magát egyszerre. Gyermekes észjárásával nem is gondolt arra, hogy unak a nagy boldogságnak vége is szakadhat. Szíve már az első pillanattól kezdve megsúgta neki, hogy Ginard hadnagy is szereti őt. Azonban édes anyja még azt is megtiltotta neki, hogy beszéljen vele. Remegő kétség vagyogott szép szemeiben, mikor arra gondolt, hogy nemsokára meg kell válnia örökre attól, akit olyan nagyon tudott szeretni. Pedig Ginard hadnagy megígérte, hogy akkor eljön érte, ha édes anyja is úgy akarja, s akkor ők boldogok lesznek, mint senki más a világon.

□ Ginard az utolsó bucsúdélutánon sirva találta a kis Pijadát a kerti padon. Ginard aggódó kérdéseire nem tudott felelni.

□ „Édes anyám nem engedi . . . nem szabad eljönnie . . . megtiltotta . . . tört ki végre a sirástól szepegő ajkakon.“

□ „Holnap reggel már megyünk, válaszolt gépiesen Ginard hadnagy, aki hirtelen lemondani látszott minden tervezgetésről, mert nem akart küzdeni az anya végső határozata ellen, melyet őszintén elmondott neki a kis Pijada.

□ Elbúcsúztak.

□ Abban egyeztek meg, hogy holnap reggel Pijada egy kendőcskét fog feléje lobogtatni az ablakból, mikor arra elvonulnak, ami azt jelenti majd, hogy édes anyja mégis beleegyezett s ő visszajöhct.

— — — — —
□ A nap első sugarai bearanyozták már az erdő fájának koronáit. Ginard hadnagy emberei élén kivont karddal szóltanul lovagolt legelő s szemei mereven szegeződtek egy irányba, a kis emeleti ablak felé.

□ Az ablak még csukva volt. De még remélt mindig, hogy akkor ki fog nyilni, ha odaérnek. A távolság mindegyre fogy. Meglassítja lovának lépéseit is, hogy több időt nyerjen. Már nem messze vannak a kis háztól. Pár lépés s befordul a csapat az országútra. Az ablak még mindig csukva . . . Ginard meg akarja állítani csapatát a végső pillanatban, de akkor lovagol feléje az őrnagy:

□ „Erősebb menetelés!“ — kiáltja feléje s Ginard vadul vágja sarkantyúit lovának szügyébe s a ló prűszkölve szökken előre az országút felé vivő útirányba . . .

□ „Vizet, vizet, valami úgy égeti a mellemet! Nyisd ki az ajtót, oly meleg van idebenn,“ — kiáltja fuldokolva Pijada édes anyja s a beteg homlokára ve-

Szalay Pál rajza

KÖVESKUTI JENŐ EX LIBRIS

rejtékező gyöngyszemek rakodnak. Pijada siet teljesíteni anyja kívánságát és kinyitja az ajtót s amikor visszatér egy ügyes mozdulattal lehúzza az ablak kalantyúját. Messziről porfelleg látszik, elől Ginard hadnagy lovagol . . .

□ A kis Pijada szive hevesen dobog és várja a kedvező pillanatot.

□ Az ajtón keresztül jövő légáram hirtelen kivágja az ablakot . . . A kis Pijada messziről látja Ginard hadnagy csapatát közeledni.

□ „Az ablakot, az ablakot!” — kiált rémesen a haldokló anya, — siess, siess . . . megfulladok . . . Isten segíts, Pijadám . . . a levél . . .

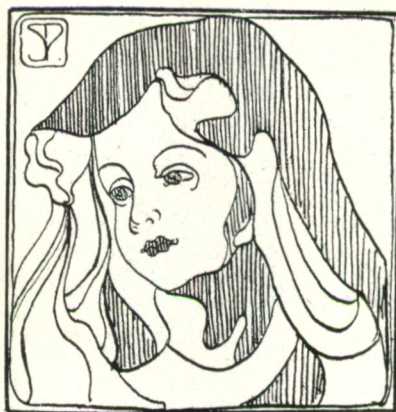
□ A csapat épen akkor fordult be. S a kis Pijadát mielőtt elővehette volna kis kendőjét, idegesen vonta magához a haldokló és vadul, kegyetlenül tartotta átölelve.

□ A kis Pijada hosszú időre felocsudott. A hideg karokat félelemmel eltelve bontotta le magáról. A fuldokló csókok édes anyjának utolsó búcsúcsókjai voltak. A kis Pijada árva maradt. Önkívülten ugrott fel az ágy széléről, s könnyekkel itatott zsebkendőjét az ablakpárkányra dőlve lecsukló kis kezével kilobogtatta az ablakon. De már késő volt. Elkésett az ígért jeladás. Ginard hadnagyot már messze takarta a porfelhő . . .

□ Egy reszkető vonásokkal irt levélke esett a vánkók közül a földre. Mindössze ez állt benne: „Ginard hadnagynak. Jöjjön mielőbb a kis Pijadámért.”

□ A kis Pijada felkapta az ismeretlennek irt sorokat és futott, rohant ki az országútra. A lovascsapat már messze vágatott, a porfelleg is leszállt a kaszálóra s a kis Pijada félholtan, lihegve esett le az útmenti kőrakás mellé . . .

ANDRISKA KÁROLY.

Szalay Pál rajza

Egy szomorú nap.

Néha úgy szeretem a bús magányt,
Ha rám borúl a lila alkonyat,
Amikor lelkem sirhat boldogan
S eszembe ötlük sok bús gondolat.
S e természetes édes fájó érzés
Nem zavarja fel nyugalمامat
Lelki szükséglet ez a kis fájdalom,
Mely őszinte érzésből fakadt.

S képzeletem velítő üvege
Elém tár sok-sok régi szép képet
Eszembe jut sok meleg pillantás
Elém tárulnak eszményi fejek,
Látok csodaszép gyönyörűségeket,
Rózsás mosolyt, mely fakóvá vált,
Eszembe jut egy szomorú bús élet,
Mosoly mögött látom a Halált!

Eszembe jut egy álmodó vágyam,
Mely, hogy megszületett, rögtön meg is halt,
Gyötör bánt sok meddő törekvésem . . .
Hallok énekelné egy búbánatos dalt.
Látom, hogy ballagok bús utcák során,
Céltalanul, nem tudom hova,
Eszembe jut sok halott ismerősöm
Akiéket nem látok már soha . . .

Bacsó Béla.